

POSTANOWIENIE

6 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 6 marca 2025 r. w Warszawie
zażalenia P.T.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu

z 9 kwietnia 2024 r., XV Ca 1191/23,

w sprawie z wniosku P.T.

z udziałem D.P.

o zmianę uregulowania kontaktów z dziećmi,

1. oddala zażalenie;

**2. nie obciąża wnioskodawczyni kosztami postępowania
zażaleniowego.**

(P.H.)

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 20 lutego 2023 r. Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu w sprawie z wniosku P.T. przy udziale D.P. o zmianę uregulowania kontaktów z dziećmi oddalił wniosek o zmianę uregulowania kontaktów z małoletnią N.M.P. (pkt 1), oddalił wniosek o zmianę uregulowania kontaktów z małoletnią O.W.P. (pkt 2) oraz orzekł o kosztach postępowania (pkt 3).

Postanowieniem z 9 kwietnia 2024 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu uchylił zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda

w Poznaniu z 20 lutego 2023 r. i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania, pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Zażalenie na postanowienie wniosła wnioskodawczyni P.T., zarzucając naruszenie przepisów postępowania cywilnego, tj.

- art. 378 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i wyjście poza granice zaskarżenia apelacji wnioskodawczyni w zakresie zarzutów naruszenia postępowania zawartych w tej apelacji;

- art. 386 § 6 k.p.c. poprzez jego zastosowanie i wzięcie pod uwagę okoliczności znajdujących się poza zakresem granic apelacji wnioskodawczyni (w sytuacji, gdy uczestnik postępowania nie złożył apelacji);

- art. 384 k.p.c., poprzez jego niezastosowanie i uchylenie postanowienia Sądu I instancji wskutek apelacji wnioskodawczyni *de facto* na jej niekorzyść albowiem w treści zaskarżonego orzeczenia uwzględniono niepodnoszone przez nią okoliczności (a uczestnik postępowania nie wniósł apelacji od postanowienia), tj. rzekomą winę matki małoletnich w nieodbywaniu kontaktów z ojcem, które w myśl art. 386 § 6 k.p.c. będą wiązały Sąd I instancji orzekający po przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, co doprowadziło do bezzasadnego uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji wraz z tymi wskazaniami;

- art. 327¹ § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i sporządzenie wadliwego uzasadnienia zaskarżonego postanowienia, niezawierającego żadnego odniesienia do zarzutów wywiedzionych przez wnioskodawczynię, w tym do poszczególnych przepisów, których naruszenie zarzuciła wnioskodawczyni, jak również nie zawierającego żadnego odniesienia do argumentacji powołanej przez wnioskodawczynię w apelacji.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na zażalenie uczestnik D.P. wniósł o oddalenie zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. ma na celu jedynie skontrolowanie przez Sąd Najwyższy, czy orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji, przekazujące sprawę do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, zostało prawidłowo oparte na jednej z przesłanek przewidzianych w art. 386 § 2 lub 4 k.p.c. Badaniu podlega więc, czy powołana przez sąd drugiej instancji przyczyna uchylenia odpowiada podstawie ustawowej i czy rzeczywiście wystąpiła w sprawie.

Dokonywana przez Sąd Najwyższy ocena ma zatem charakter formalny i skupia się wyłącznie na przesłankach uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji. Ocena ta nie może wkraczać w ocenę merytorycznego stanowiska sądu drugiej instancji w kwestii materialnoprawnych podstaw rozstrzygnięcia ani w ocenę prawidłowości zastosowania przez ten sąd innych przepisów prawa procesowego, nie związanych bezpośrednio z podaną przyczyną uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji.

Zażalenie, o którym mowa w art. 394¹ § 1¹ k.p.c., nie służy ocenie prawidłowości czynności procesowych sądu, podjętych w celu wydania rozstrzygnięcia co do istoty sprawy ani także zaprezentowanego przez sąd *meriti* poglądu na temat wykładni prawa materialnego, mającego zastosowanie w sprawie. Przy jego rozpoznawaniu Sąd Najwyższy nie bada istoty sprawy, a mianowicie tego, co w świetle zgłoszonego żądania i jego podstawy faktycznej stanowiło przedmiot postępowania. Przewidziane bowiem w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. zażalenie jest skierowane przeciwko uchyleniu przez sąd drugiej instancji wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania.

Uchylenie wyroku przez sąd odwoławczy, połączone z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, ma w założeniu charakter wyjątku od zasady, którą jest merytoryczne rozpoznanie zaskarżonego orzeczenia sądu I instancji. Może więc nastąpić wyłącznie w razie nierozpoznania istoty sprawy przez ten sąd albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (art. 386 § 4 k.p.c.), ewentualnie zachodzi nieważność postępowania (art. 386 § 2 k.p.c.).

Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 października 2024 r., III CZ 181/24).

Przenosząc zaprezentowane poglądy na grunt niniejszej sprawy należało stwierdzić, że Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił, iż Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Sąd drugiej instancji wskazał na brak odniesienia się przez Sąd Rejonowy do dobra małoletnich dzieci i zbadania ich aktualnej sytuacji psychicznej i emocjonalnej. Sąd drugiej instancji wnikliwie ocenił dowody w sprawie, kierując się dobrem dzieci. Szczegółowo przeanalizował stan faktyczny, zwracając uwagę na upływ czasu pomiędzy uprawomocnieniem się wyroku rozwodowego, a złożeniem wniosku o zmianę regulacji kontaktów uczestnika z małoletnimi dziećmi.

Skoro w postępowaniu nieprocesowym dopuszczalne jest odpowiednie stosowanie zakazu z art. 384 k.p.c. w sprawach, w których interesy występujących w nich podmiotów są rozbieżne, to nie ulegało wątpliwości, iż Sąd Okręgowy słusznie ocenił, iż w niniejszej sprawie doszło do nierozpoznania istoty sprawy.

Sąd pierwszej instancji nie zbadał w jaki sposób należałoby ustalić kontakty, aby były zgodne z dobrem dzieci przy uwzględnieniu ich aktualnego stanu psychicznego, emocjonalnego, więzi łączącej je z ojcem ani jakie ewentualnie czynności i działania należałoby podjąć, aby umożliwić ojcu kontaktu z dziećmi.

Nie ma racji skarżąca, iż Sąd drugiej instancji naruszył art. 327¹ § 1 k.p.c., bowiem uzasadnienie zostało sporządzone w sposób poprawny, logiczny i zwięzły oraz zawiera wszystkie konieczne elementy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2023 r., I CSK 4602/22).

Z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób

wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 grudnia 2024 r., I CSK 1303/24).

Mając na uwadze zaprezentowane argumenty Sąd Najwyższy oddalił zażalenie na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.

O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., mając na względzie nadrzędny interes w postaci dobra małoletnich dzieci.

(P.H.)

[a.ł.]